N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 April 1872, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af framställda förslag om ändringar i författningarne angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Med stöd af 40 § Riksdags-ordningen hafva till Bevillnings-Utskottets behandling blifvit öfverlemnade ej mindre Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna nådiga Proposition angående förhöjning i visst fall af den vid bränvinsutförsel till utrikes ort medgifna godtgörelse för erlagd tillverkningsafgift än äfven de inom Kamrarne väckta motioner om ändring i gällande förordningar rörande bränvins tillverkning och försäljning; och får Utskottet, efter företagen pröfning af förenämnda Kongl. proposition och motioner äfvensom af de inom Utskottet gjorda framställningar i öfrigt, härmed afgifva betänkande i ämnet, hvarvid Utskottet, på sätt vid de tvänne sistförflutna lagtima riksdagarne skett, funnit lämpligt att i ett gemensamt utlåtande sammanföra sina yttranden angående så väl förordningen om tillverkningen som äfven den om försäljning af bränvin, helst en af de väckta motionerna berör båda dessa författningar.

Den motion Utskottet sålunda åsyftar är den af Herr *von Koch* inom Första Kammaren väckta (motion N:o 17), hvaruti han, under åberopande af de skäl, som återfinnas uti Bevillnings-Utskottets betänkande

N:o 8 vid 1870 års riksdag samt uti sin motion N:o 33 vid sistförflutne lagtima riksdag och den deraf föranledda diskussion hemställer, att Riksdagen må besluta:

a) att utminuterings- och utskänkningsafgifterna för spritdrycker upphöra;

b) att tillverkningsafgiften i stället höjes till 1 R:dr 10 öre pr kanna;

c) att tillverkare, jemte de honom sista riksdag förunnade, *om* sådan förhöjning af skatten sker, äfven beviljas de ytterligare lättnader af större nederlagsrätt m. m., som Bevillnings-Utskottets ofvannämnda betänkande tillstyrkte;

d) att full ersättning för minskad inkomst genom utminuterings- och utskänkningsafgifternas borttagande anslås åt vederbörande landsting, hushållningssällskap och kommuner efter grunder, dem Bevillnings-Utskottet torde uppgifva;

e) att om skatten höjes med 30 öre å hvarje kanna bränvin, *då* och sedan nyssnämnda ersättningsbelopp afräknats, ett belopp, ungefärligen motsvarande återstoden af den sålunda tillkomna statsinkomsten, beräknas för att antingen möta af Kongl. Maj:t äskade högre anslag åt folkskolorna och slöjdskolorna eller minska skatter, t. ex. tullen å kaffe; samt

f) att i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes utfärda, i öfverensstämmelse med motionen bilagdt förslag, ny förordning för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker.

På sätt motionären omförmält, framställde Bevillnings-Utskottet vid 1870 års riksdag förslag till de olika försäljningsafgifternas förening med sjelfva tillverkningsafgiften till en enda skatt, som borde till statsverket ingå, och detta af skäl att utom den ökade inkomst, som härigenom skulle beredas statsverket, den ojemnhet i beskattning å förbrukningen, hvartill de olika försäljningsafgifterna måste leda och hvilken ojemnhet onekligen hårdast komme att drabba den fattigare delen af befolkningen, kunde i väsendtlig mån undanrödjas, äfvensom ett sådant ordnande af bränvinsförsäljningen kunde ega rum, att det sedliga syfte, som undantagslagstiftningen för denna näring hade till grund och uteslutande borde hafva till mål, icke komme att vid tillämpningen underordnas beräkningar på finansiela förmåner. Detta förslag lyckades lika litet tillvinna sig Riksdagens bifall som det i enahanda syfte vid sistförflutne lagtima riksdag framställda om aflåtande af en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t måtte taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke, till vinnande af större säkerhet och jemlikhet vid beskattningen af bränvin, de nu utgående särskilda afgifterna å tillverkning och försäljning kunde utbytas emot en till statsverket ingående gemensam tillverkningsafgift,

samt att i sådant fall Kongl. Maj:t ville till Riksdagen aflåta förslag till de förändrade stadganden angående försäljning af bränvin och andra spirituösa drycker, som häraf blefve en följd och af omständigheterna i öfrigt kunde påkallas.

Motionären har nu upptagit Utskottets förstomförmälda förslag, men hans skiljer sig dock väsendtligen från detsamma deruti att, ehuru motionären föreslår försäljningsafgifternas förening med tillverkningsafgiften till en gemensam afgift af 1 R:dr 10 öre för hvarje kanna äfvensom ersättning till kommunerna för de mistade försäljningsafgifterna, han dock i 13 § af sitt författningsförslag intagit den bestämmelse, att rättigheterna för andra tillåtna utskänkningsställen än gästgifverier äfvensom för minuthandelsställena i socknen af kommunalnämnden på offentlig auktion utbjudas åt den eller dem, som åtaga sig högsta afgiften; och i 20 § att dessa afgifter tillfalla kommunerna. Då härigenom hufvudändamålet med sammanslagningen af de särskilda beskattningarne — den jemnare fördelningen af förbrukningsskatterna och borttagandet af lockelsen för kommunerna att mera med afseende på de ekonomiska fördelarne än sitt sedliga intresse ordna bränvinshandeln inom kommunen — alldeles skulle förfelas, och en del kommuner på detta sätt skörda en ökad vinst af denna handel, har Utskottet icke ansett sig kunna till bifall förorda motionärens förslag; hvarföre Utskottet, som icke heller ansett sig af motionen föranledt att ånyo upptaga någotdera af dess egna förslag, då dessa så nyligen varit föremål för Riksdagens pröfning och blifvit afslagna, härigenom hemställer,

1:o

att Herr von Kochs förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Utskottet öfvergår nu till behandlingen af de framställningar och förslag, som allenast afse endera af ifrågavarande författningar, och härvid först till dem, som åsyfta ändring i

A) Förordningen om vilkoren för tillverkning af bränvin.

Hvad härvid först angår den ofvan omförmälda Kongl. Propositionen angående restitution af erlagd tillverkningsafgift, äfvensom en af Herr *F. A. Forssbeck* inom Andra Kammaren väckt motion i enahanda ämne (motion N:o 121) har Utskottet ansett nödigt att för behandling häraf med Stats-Utskottet sammanträda, och kommer i följd häraf betänkande i

anledning af dessa framställningar att af Sammansatt Stats- och Bevillnings-Utskott afgifvas, hvilket Utskottet ansett sig här allenast

2:o

böra för Riksdagen tillkännagifva.

Genom den vid 1871 års lagtima riksdag medgifna nederlagsrätten för inhemskt bränvin jemte öfriga i sammanhang dermed beslutade förändringar i den äldre lagstiftningen undanröjdes otvifvelaktigt flera väsendtliga hinder för en rationel utveckling af bränvinstillverkningsindustrien. Då samma Riksdags Bevillnings-Utskott föreslog att omnämnda nederlagsrätt icke skulle medgifvas för längre tid än intill hvarje nytt tillverkningsårs ingång, förklarade dock Utskottet, att sådant föranleddes icke af något misskännande af en vidare utsträckt nederlagsrätts fördelar, utan deraf att Utskottet ansåg nödigt, att, innan en sådan utsträckning medgåfves, Kongl. Maj:t, efter inhemtande af vederbörande myndigheters yttrande, först måtte pröfva om och på hvad vilkor densamma kunde medgifvas, och hvarföre äfven Utskottet föreslog en skrifvelse till Kongl. Maj:t i denna syftning, hvilket skrifvelseförslag, ehuru af båda Kamrarne i hufvudsak gilladt, dock genom beslutens skiljaktighet och i följd af den långt framskridna tiden förföll.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 120) har nu Herr *F. A. Forssbeck* på anförda skäl föreslagit:

»att Riksdagen medgifver nederlagsrätt på tullnederlag för inhemskt bränvin på samma grunder, som nu äro stadgade för arrac, cognac och rom;

att bränvinsproducenten beviljades rättighet att från sitt nederlag vid bränneriet till tullnederlag förflytta sitt bränvin till så stor del i sender, att det qvarliggande utgjorde fullkomlig säkerhet för skatten å det hela;

att exportör medgafs rätt att från sitt nederlag uttaga högst ½:del i sender för förädling, samt då sådan förädling skett åter inlägga det förädlade för att ånyo kunna uttaga intill alltsammans sålunda blifvit förädladt, med skyldighet att inom en månad erlägga skatt för hvad som icke åter inlagts på nederlaget.»

Fördelarne af rätt till inhemskt bränvins inläggande på tullnederlag, der det under längre tid kan qvarblifva, anser Utskottet vara omisskänneliga, och medgifvande af denna rätt derför äfven såsom en följdriktig tillämpning af en bland de grundsatser, hvarpå sednaste lagstiftning i ämnet hvilar, eller att den statsverket tillfallande bränvinsskatten bör erläggas först då bränvinet utgår till konsumtion. Det synes nemligen vara påtagligt, att då tiden för ett nytt tillverkningsår nalkas, och det å brännerinederlagen qvarliggande bränvinet således enligt nu gällande föreskrifter

ovilkorligen måste uttagas, skall deraf föranledas en onaturlig nedtryckning af priset, utan något annat gagn för statsverket än det skenbara af ett hastigt under slutet af September månad inflytande skattebelopp, hvilket eljest successivt skulle hafva ingått under de följande höstmånaderna. Under dessa sednare månader kommer deremot den för då pågående tillverkning inflytande afgiften sannolikt att minskas med ett motsvarande belopp, enär det är naturligt, att tillverkarne då, och efter det att en betydlig qvantitet bränvin blifvit så att säga uttvingad i rörelsen till lågt pris, skola allmänt anlita utvägen att lägga hösttillverkningen på nederlag. Synnerligen skall detta förhållande inträffa och verka menligt sådana år, då en rik skörd af rotfrukter gifvit anledning till en stark produktion af bränvin, hvilket då till en stor del kommer att inläggas på brännerinederlag. Beredes deremot tillfälle att förflytta äldre bränvin på tullnederlag, der det längre tid får qvarligga, förebyggas derigenom dylika våldsamma rubbningar; ett års rikare skörd kommer ett annat års svagare till hjelp; beräkningarne för handeln böra blifva enklare, och skattebeloppen till statsverket komma att inflyta mera regelbundet, och dessas belopp ej, såsom hittills stundom varit händelsen, att från det ena till det andra året vexla med 20 till 30 procent. Antagligen skulle i följd af en sådan anordning en ej ringa del bränvin redan under tillverkningsårets lopp förflyttas till tullnederlagen, hvarigenom statens säkerhet ökades och kostnaden för tillsynen vid brännerinederlagen minskades. Att derjemte genom denna utsträckning af nederlagsrätten möjlighet af export utaf sprit skulle väsendtligen befordras synes Utskottet påtagligt.

Utskottet anser likväl att det till frågans lösning af motionären föreslagna sättet icke medförer önskvärd enkelhet, att statens säkerhet derigenom skulle minskas och ej ringa svårighet i afseende å kontroll och redovisning vara att befara. Deremot synes det Utskottet att det afsedda ändamålet på ett enklare och långt mera tillfredsställande sätt skulle kunna vinnas derigenom, att hvarje innehafvare af bränvin, han må vara tillverkare eller ej, för hvilket stadgad tillverkningsafgift blifvit erlagd, må ega rätt att detsamma å tullnederlag upplägga samt deröfver erhålla af nederlagets föreståndare utfärdadt bevis samt att mot aflemnande af detta bevis i Kongl. Statskontoret återlyfta den tillverkningsafgift, som belöper sig å det sålunda inlagda bränvinet. Genom en dylik anordning sättes den större bränvinshandlaren eller tillverkaren i tillfälle att från nederlagen i landsorterna successivt uttaga bränvinet, underkasta detsamma rening samt sedan inlägga det å tullnederlag för att derefter i mån af behof mot afgifts erläggande verkställa uttagning. För exportören uppstår härigenom möjlighet att småningom samla och distillera den för exporten erforderliga qvantiteten,

utan att under tiden behöfva förskjuta hela den derå belöpande tillverkningsskatt. Dessa medgifvanden anser Utskottet vara oundgängliga, om någon nämnvärd spritexport skall kunna förutses, helst andra konkurrerande länder i deras lagstiftning i fråga om drawback för sprit hafva betydliga fördelar framför Sverige.

Enär landets största bränneridistrikt äro betydligt aflägsna från hufvudstaden, skulle det för egare af bränvin upplagdt å tullnederlag i många fall medföra olägenhet och kostnad att ovilkorligen i Statskontoret återlyfta afgiften. Utskottet har derföre ansett önskvärdt, att en förenkling i detta hänseende kunde åstadkommas på det sätt, att nederlagsbeviset finge i Landskontoren användas såsom betalningsmedel vid erläggande af skatt för bränvin, som ligger å brännerinederlag, dock ej till mindre belopp än hvad beviset motsvarar.

Då vidare inom landet äfven finnas åtskilliga större bränneridistrikt, inom hvilka ej förekommer någon ort, der utländska tullpligtiga varor kunna å nederlag uppläggas, har Utskottet ansett lämpligt, om äfven inom sådana distrikt å dertill passande orter kunde beredas tillfälle till uppläggande af inhemskt bränvin å tullnederlag.

En utsträckning af nederlagsrätten till den omfattning, som Utskottet här ofvan framställt, anser dock Utskottet vara af beskaffenhet att, innan Riksdagen dertill lemnar sitt bifall, det är oundgängligt att Kongl. Maj:t, efter inhemtande af vederbörande myndigheters yttrande, pröfvar huruvida densamma kan, med bibehållande af tillbörlig trygghet för statsverket och utan väsendtliga olägenheter i öfrigt, medgifvas.

På nu anförda skäl får Utskottet hemställa:

3:o

att, med afslag å Herr Forssbecks ofvanberörda motion, Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i hvad mån rättighet till uppläggande på tullnederlag af inhemskt bränvin må kunna medgifvas såväl å ort, der allmän nederlagsrätt för utländska tullpligtiga varor åtnjutes, som å andra för nederlag af bränvin lämpliga platser, med rätt för egaren antingen att i Kongl. Statskontoret återlyfta den för det å tullnederlaget inlagda beskattningsbara kannetalet enligt § 11 af Kongl. Förordningen den 26 Juni 1871 belöpande tillverkningsafgiften eller att i vederbörande Landskontor använda nederlagsbeviset såsom betalningsmedel för uttagning af bränvin, befintligt å brännerinederlag, samt att Kongl. Maj:t derefter ville till instundande lagtima Riksdag afgifva förslag i ämnet.

I fråga om det i 14 § 2 mom. förekommande stadgande har inom Utskottet förslag blifvit väckt till sådan förändring i redaktionen, att det må blifva möjligt för bränvinstillverkare att äfven begagna s. k. cisterner äfvensom större liggare för förvaring af bränvin i nederlagsmagasinen; och enär Utskottet ansett användande af dylika större nederlagskärl böra medgifvas, hvarigenom ingen olägenhet synes uppstå, så framt föreskrift lemnas att kärlens hela innehåll skall på en gång aftappas, har Utskottet funnit en sådan förändring af förenämnda stadgande böra vidtagas, att det hinder, som i dess nuvarande lydelse ansetts finnas mot användande af sådana större kärl vid bränvinsnederlagen, kommer att försvinna.

I sådant afseende har det synts Utskottet lämpligast att till Ordningsstadgan förvisa de detaljerade föreskrifterna i 14 § 2 mom. angående journalens förande och, såsom i 1 mom. af §, allenast hänvisa till nämnda stadga; äfvensom att till ernående af nödig tydlighet i 17 § införa föreskrift, att innehållet af ett kärl får uttagas under det kärlet i magasinet qvarblifver.

I öfverensstämmelse härmed hemställer Utskottet,

4:o

att 14 § 2 mom. i förevarande författning må lyda:
»Bränvin som sålunda på nederlag upplägges, skall vara uppmätt och profvadt af kontrollören, som öfver nederlaget förer journal enligt föreskrifterna i gällande ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket;

äfvensom

5:o

att 1 punkten i 1 mom. af 17 § sålunda förändras:
»Önskar tillverkare bränvin ur nederlaget uttaga, göre derom anmälan hos kontrollören eller tillsyningsmannen, som eger utlemna det belopp, för hvilket tillverkningsafgift blifvit till länets ränteri inbetald; dock endast helt eller hela kärl *eller deras innehåll* och för hvarje gång ej mindre än 1,000 kannor af normalstyrka.»

Beträffande slutligen

B) **Förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin**

har inom Andra Kammaren Herr *Liss Olof Larsson* uti motion N:o 3, hvari Herrar *C. Johansson* och *J. E. Ericsson* instämt, föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta upphäfvandet af den i 12 § af gällande lag om brän-

vinsförsäljning vissa gästgifverier tillkommande utskänkningsrätt» eller, derest frågan fortfarande skulle anses behöfva en bättre utredning än Utskottet vore i tillfälle lemna, »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl Maj:t täcktes låta utreda, om och under hvilka vilkor den vissa gästgifverier nu tillkommande utskänkningsrätt må kunna inskränkas samt derefter i detta hänseende till Riksdagen afgifva förslag.»

Upprepade gånger har denna fråga om inskränkning eller upphäfvande af den gästgifverierna tillagda särskilda utskänkningsrätt varit föremål för Riksdagens pröfning, och vid sistförflutne lagtima riksdag hemställde Bevillnings-Utskottet, i anledning af en framställning i ämnet, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och under hvilka vilkor den gästgifverierna nu tillkommande utskänkningsrätt må kunna inskränkas eller möjligen aflösas, samt derefter i detta hänseende till Riksdagen afgifva förslag.

Denna hemställan, som af Andra Kammaren godkändes, gillades dock icke af Första Kammaren, som icke ansåg frågan ega den vigt, att Kongl. Maj:t dermed borde besväras.

Då Utskottet likväl ansett, att gästgifveriernas ifrågavarande förmån utgör en betydande inskränkning i den kommunens beslutanderätt i fråga om bränvinsförsäljningens ordnande, hvilken såsom grundsats genomgår den nyare lagstiftningen om bränvinsförsäljning, har Utskottet trott sig böra söka utreda, huruvida denna utskänkningsrätt må kunna på något sätt upphöra. Härvid är då främst att tillse, huru denna rättighet tillkommit, och till belysande häraf tillåter Utskottet sig anföra följande ur det Betänkande angående vilkoren för bränvinsförsäljning, som det Särskilda Utskott, hvilket vid 1853—1854 årens Riksdag blifvit tillsatt för behandling af bränvinsfrågan, afgaf: »Bland de äldre häfdvunna rättigheter, för hvilka, såsom förut är nämdt, undantagsförmåner torde böra medgifvas, måste, hvad landet angår, afseende fästas å gästgifveriernas urgamla både pligt och rätt att utskänka alla sorters förtäring och deribland spritdrycker. Då denna pligt är stadgad i en Kongl. författning nemligen Gästgifveriordningen af den 12 Denember 1734 10 §, har Utskottet ansett nödigt uttryckligen uttala, att åliggandet kommer att upphöra. Onekligt är, att de flesta hemman, som varit till gästgifverier anslagna, förvärfvat ett högre värde genom den hittills ovilkorligt medföljande utskänkningsrättighet; och om densamma skulle med ett penndrag upphäfvas, så kunde mången som köpt eller i arfskifte öfvertagit ett dylikt hemman efter ett högre värde, verkligen lida en oförskylld förlust. Att förekomma en dylik är utan tvifvel lagstiftningens pligt; men å andra sidan kan ej heller ett för dylik handel

antaget

antaget allmänt system sönderbrytas för att i allo skydda det gamla privilegiet. Uppgiften är således att söka finna en utväg mellan dessa båda betänkligheter, och Utskottet har icke trott densamma kunna annorlunda finnas, än som uti hosföljande lagförslag är försökt eller genom gästgifvares förpligtande att för bränvinsutskänkning, om de vilja densamma bibehålla, erlägga samma skatt med hvarje annan utskänkare.» — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

»Att *egaren af gästgifveri kan förverka eller må afsäga sig bränvinsutskänkningen* är i enlighet med den grundtanke, som Utskottet trott böra råda i hela denna lagstiftning; och om denna tanke är riktig, så är äfven gifvet, att i sådant fall försvinner det vid stället fästade privilegium och bör såsom sådant icke kunna dit återförvärfvas, hvaremot en blifvande gästgifvare på samma ställe kan vinna personlig årlig utskänkningsrätt, så vida kommunalmyndigheterna och Konungens Befallningshafvande anse en sådan böra i trakten finnas och gästgifvaren stannar för högsta anbudet.» —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

»Det förhållande, som mångenstädes eger rum, att hemman, som till gästgifveri är anslaget, eges af flere och att gästgifverihållningen således är mellan flere fördelad, utgör en svårighet för verkställande af detta förslag; men oöfvervinnerlig är dock denna svårighet icke. Åsämjas samtlige — — — — — Men skulle de icke sålunda åsämjas, behöfver ändock ingenting särskildt derom föreskrifvas; och under den tid, då den delegare, som afsagt sig utskänkningsrätt, besörjer gästgifverihållningen, hvilar bränvinsutskänkningen vid gästgifveriet och vidtager åter, då den eller de åboer, som bibehållit densamma å nyo förestå gästgifveriet.» — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

»Samma helgd, som Utskottet ansett böra lemnas åt häfdvunna rättigheter å landet, torde ej heller böra nekas dem, som i stad kunna hafva anspråk på lika aktning för välförvärfvad rätt, d. v. s. antingen sådana som innehafva burskap, hvilket berättigar till bränvins utskänkning eller sådana åt hvilken dylik rättighet blifvit genom vederbörande myndigheters beslut förlänad på bestämd tid, hvilken före ingången af det nästföljande försäljningsåret icke tilländalöper. — — — — — — — — — — — — —
Såsom allmän grundsats anser Utskottet böra gälla både för stad och land att den rättighet, som sålunda åtnjuter helgd, ovilkorligen försvinner så snart afbrott i dess begagnande sker genom afsägelse eller sådan förseelse eller åtgärd, hvarigenom hon förverkas; och skilnaden mellan stad och land är endast att rättigheten i stad gäller person, på landet egendom.»
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Af det nu anförda framgår främst, att under det Särskilda Utskottet, i sitt bemödande att på allt sätt förekomma tillfällen till missbruk af starka drycker, fritager gästgifvaren från hans *plicht* att förse vägfarande med bränvin, det samtidigt söker att såsom ett privilegium värna den *rätt* till utskänkning, hvilken är en nödvändig följd af hans förpligtelse, och ensamt deri torde finna förklaringsgrunden för sin tillvaro. Det framgår vidare deraf, att ehuru Särskilda Utskottet på flera ställen uttryckligen förklarar den åt gästgifverierna bibehållna utskänkningsrättigheten såsom en hemmanet eller egendomen åtföljande rättighet, detta dock icke kan anses vara förhållandet, enär Utskottet genom stadgandet att denna rättighet kan uppsägas och förverkas af egaren till gästgifveriet, så väl som genom föreskriften att, der flera åboar gemensamt ombesörja gästgifverihållningen, utskänkningsrättigheten vid gästgifveriet är beroende af den åbo, som för tillfället besörjer gästgifverihållningen, tydligen angifver nämnda rättighet såsom helt och hållet personlig.

Under dessa omständigheter har Utskottet icke kunnat finna någon skilnad emellan den åt gästgifvare bibehållna utskänkningsrättighet och den, som i 7 § finnes förbehållen dem, som å bränvinsförsäljning innehafva burskap, vid hvilket förhållande Utskottet äfven ansett, att de föreskrifter, som gälla i fråga om de sednares rättighet, äfven kunna och böra göras tillämpliga på de förres, och att i följd häraf den i 12 § för gästgifveri å landet gällande rättighet till utskänkning må fortfara allenast under den närvarande innehafvarens af gästgifveriet äfvensom under dennes hustrus lifstid och så länge de besörja gästgifverihållningen. Genom en sådan tillämpning af nu gällande stadgande skulle ock kommunerna hafva utsigt att i framtiden kunna fritt ordna bränvinsförsäljningen inom kommunen och motionärens önskan således i någon mån ernås. I öfverensstämmelse härmed föreslår Utskottet,

att Riksdagen för sin del må besluta en sådan förändring i förevarande 12 §, att den der för gästgifveri å landet medgifna utskänkningsrätt endast må komma att tillgodonjutas af den nuvarande egaren till sådant gästgifveri samt af hans hustru, så länge någon af dem lefver och gästgifverihållningen vid samma gästgifveri besörjer.

Stockholm den 18 April 1872.

På Utskottets vägnar:

Gust. af Ugglas.

Reservationer:

af Herr Friherre *af Ugglas:* »Ehuru jag med Utskottet instämmer angående det önskvärda deri, att den gästgifveri å landet tillerkända särskilda utskänkningsrätt må upphöra, har jag dock icke deltagit i Utskottets beslut. Sedan nemligen genom Kongl. Förordningen den 18 Januari 1855 den gästgifverier dittills ovilkorligt medföljande utskänkningsrätt blifvit åt dem bibehållen, och detta på den grund att de flesta hemman, som varit till gästgifverier anslagna, genom en sådan rättighet förvärfvat ett högre värde och sålunda, om denna rättighet borttoges, den som köpt eller i arfskifte öfvertagit ett dylikt hemman komme att lida en oförskylld förlust, synes det mig icke vara fullt rätt att nu vidtaga en åtgärd, hvarigenom en sådan förlust skulle tillskyndas, om icke direkt den nuvarande egaren af ett gästgifverihemman, likvisst hans barn eller arfvingar. Då det emellertid för en kommun kan vara af vigt att i fråga om bränvinsförsäljningens ordnande ega fullkomligt fria händer, och förenämnda särskilda utskänkningsrätt häremot uppställer ett ganska stort hinder, skulle jag för min del gerna se om rättighet blefve kommunerna tillerkänd att, på billiga vilkor, aflösa en sådan rätt. Ett förslag i sådant syfte erfordrar dock en utredning, som Utskottet dock icke är i tillfälle att verkställa, och af sådan anledning vågar jag hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och under hvilka vilkor den gästgifverierna nu tillkommande utskänkningsrätt må kunna af kommunerna aflösas, samt derefter i detta hänseende till Riksdagen afgifva förslag.»

Häri har Herr *E. Häggström* instämt.

af Herr *Rylander:* »Den gästgifverier å landet enligt 12 § af Kongl. Förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin den 21 Maj 1869 tillerkända rätt till bränvinsförsäljning är efter mitt förmenande såväl af nyare som äldre lagstiftning af Kongl. Maj:t och Riksdag tillerkänd desse som en ersättning för det icke obetydliga besvär och uppoffring gästgifverihållningen medför; jag är derföre öfvertygad, att det tillstyrkta beslutet, att vid innehafvarens död borttaga denna utskänkningsrättighet, utan att befria dem från skyldigheten att hålla gästgifveri och betjena resande, kommer att förorsaka stora rubbningar i eganderätten och fleres ruin. Jag har icke kunnat godkänna det beslut eller den motivering detta Utskottets förslag

innehåller: jemförelsen af denna gästgifverierna tillerkända rätt till utskänkning såsom lika med den som genom 1855 års Förordning fortfarande tillerkändes dem i städerna, som derå egde burskap, är orimlig; den burskapsegande dör, hvarefter utskänkningsrätten naturligtvis upphör, så icke hemmanet, som bestrider gästgifveri, och hvarföre då icke vara konseqvent och säga: *då gästgifverihållningen upphör;* detta kunde vara en liknelse med en burskapsegandes död. Att detta icke är en personlig rättighet eller skyldighet synes vidare deraf att gästgifverihållningen är flyttbar i lika mån, som de ega andel i gästgifverihemmanet; ett annat bevis på olikheten emellan gästgifveri och en burskapsegandes rätt till utskänkning vill jag nämna: då gästgifvaregården säljes, stanna gästgifveri och utskänkningsrättigheten qvar, men den burskapsegande kan förflytta sin rättighet från ena till andra stället i samma stad.

Som en följd af dessa mina åsigter har jag icke kunnat godkänna Utskottets förslag att så godtyckligt rubba en uråldrig häfdvunnen rättighet; då jag likväl icke vill motsätta mig en utredning, som Utskottet möjligen icke kan åstadkomma, och som äfven torde kunna leda till det mål motionärens förslag innehåller, får jag hemställa att, med afslag å Utskottets förslag,

> Riksdagen måtte besluta, att i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och under hvilka vilkor den gästgifverierna nu tillkommande utskänkningsrätt må kunna inskränkas eller möjligen aflösas samt derefter i detta hänseende till Riksdagen afgifva förslag.»

Stockholm, G. W. Blomqvists Boktryckeri, 1872.